

19860513

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO PRI BF
61001 LJUBLJANA, VEČNA POT 2
P. P. 523-X, TELEFON 268 963

Ljubljana, 13.5. 1986

Zavod za pogozdovanje in
melioracijo Krasa
Zupančičeva 14
66000 K O P E R

Vaš znak:

Náš znak:

ZADEVA: Sušenje 13-letne borove monokulture pri Rakitovcu v
Slovenskem Primorju

V petek, 18.4.1986 smo si na vašo željo ogledali 13-letno monokulturo črnega bora tov. Franc Rudolf, vodja revirja Ševrini, tov. Zvone Sadar, vodja revirja Šmarje in mag. Dušan Jurc, fitopatolog IGLG.

Monokulturo črnega bora ste osnovali s sejanjem pred 13. leti (1.1973) v KO Movraž in se imenuje Učka (objekt 3). Tla so kamnita in plitka, površina je zatravljena. Setev je dobro uspela in danes je na površini 11 ha gost pomladek črnega bora. Sem in tja so v monokulturi tudi starejši bori. Ti so ostanek sadnje iz leta 1953, vendar je požar uničil večino takrat posajenih dreves.

Drevesca črnega bora v monokulturi Učka se množično sušijo. Pri suhih je odmrlo lubje v vsem nadzemnem delu drevesca, koreninski vrat in korenine pa imajo še živo in nepoškodovano lubje in kambij. Iglice so pri nekaterih lesnih popolnoma porjavele, pri drugih rjavijo od osnove proti vrhu, pri nekaterih pa šele spreminjajo barvo od normalno zelene v umazano zeleno ali v sivo zeleno. Nekaterim drevescom so odmrle le posamezne veje, vendar je pogosto lubje odmrlo ne le v veji, ampak tudi v delu debelca blizu veje. Ocenjujemo, da pravi obseg sušenja še ni opazen in da bo večji kot izgleda danes. Na vejicah in debelcih nekaterih drevesc smo našli že razvita ali še nezrela trosišča glive *Cenangium ferruginosum*, ki povzroča sušico borovih vej. Zasnove trosišč (strome) pa smo našli v lubju večine okuženih drevesc. Več o tej glivi in o epifitaciji, ki jo le-ta povzroča na področju Zavoda, smo zapisali v predhodnem poročilu o ugotavljanju vzrokov sušenja črnega bora na goriškem Krasu v letu 1986, z dne 4.4.1986.

Sušenje vej in posamičnih drevesc je revirni vodja tov. Franc Rudolf opazil v začetku marca 1986, od takrat do dneva ogleda je sušenje močno napredovalo. Fitopatološko stanje sestoji je zanimivo, saj odrasla posamična drevesa črnega bora praktično niso okužila (opazili smo le nekaj vej, katerih sušenje lahko pripišemo glivi *C. ferruginosum*), posejan pomladek pa se množično suši in ga je gliva zelo močno okužila. Izsledki v literaturi nam omogočajo naslednjo razlago: suša v lanskem poletju in v jeseni je mnogo bolj prizadela (oslabila) pomladek črnega bora, ki še nima močno razvit (zmogljiv) koreninski sistem, kot posamične črne bore z globokimi in dobro razvitimi koreninami. Zato je gliva pomladek lahko mnogo bolj okužila kot z vodo bolje pre-skrbljeno starejše drevje.

Na vzorcih suhih ali sušecih se 13.letnih črnih borov je doc.dr. Janez Titovšek določil *Pityogenes bistridentatus*. Zaradi velike oslabelelosti vseh drevesc in močne okužbe monokulture z glivo *C. ferruginosum* ocenjuje, da obstaja nevarnost namožitve (gradacije) omenjenega škodljivca. V tem primeru nebi bila ogrožena le monokultura Učke, ampak tudi ostali (tudi odrasli) sestoji črnega bora v bližini. Zaradi tega razloga in zaradi zatiranja *C. ferruginosum* priporočamo takojšen posek suhih drevesc črnega bora, nadalje drevesc, ki imajo nekaj vej odmrlih ter jim je odmrlo tudi del lubja debelca in tudi drevesca, ki so na izgled zelena in jih gliva ni okužila, vendar imajo na debelcu ali vejah vhodne kanale lubadarjev. Te odprtine boste opazili z natančnim pregledom; skozi njih hroščki izmetavajo črnino. V monokulturi naj torej ostanejo stara drevesa črnega bora, od mladih pa zdrava drevesa, ki jih ni napadel lubadar in drevesca, ki jih je gliva okužila, vendar jim ni odmrlo lubje na debelcu in jih ni napadel lubadar. Vsa posekana drevesca in tudi veje, ki ležijo v monokulturi od preje, sežgite. Pri tem upoštevajte nevarnost nastanka požara.

Sestavil: mag. Dušan JURC, dipl. biol.

V vednost:

Zavod za pogoždovanje in
melioracijo Krasa, Sežana
Partizanska ul. 49